

Orosz verte a „ruszkit”

FERENCVÁROSI TORNA CLUB–DINAMO MOSZKVA 2:3 (1:1)

1963. augusztus 11., Népstadion, 40 000 néző. Jv: Obtulovics (jugoszláv).

FTC: Aczél – Novák, Páncsics, Dalnoki (Havasi, 46.) – Vilezsál (Galambos, 68.), Orosz – Fenyvesi II, Varga (Kökény, 64.), Albert, Rákosi, Fenyvesi dr.

Dinamo Moszkva: Jasin – Keszarjov, Rjabov, Carjov (Anyicskin, 72.), Mudrik – Maszlov, Korolenkov – Csiszlenko, Guszarov, Nyikolajev, Fagyjev.

Gól: Csiszlenko (8.), Novák (23.), Guszarov (55.), Nyikolajev (66.), Albert (73.).

Kiállítva: Orosz és Guszarov (70.).

Orosz Pál egyike volt a legjobban fejlődő magyar játékosoknak. Ezen az FTC–Újpesti Dózsa-rangadón a lilá-fehérek védőjének, Rajna Károlynak esélye sincs vele szemben csatát nyerni.

A történetek ismeretében kifejezetten tragikomikusnak hangzik, de ez barátságos meccsnek indult...

Sőt, a barátságos jelző a korszakot tekintve nem is megfelelő kifejezés, hiszen Magyarország és a Szovjetunió között akkoriban sokkal inkább „testvéri”, mint pusztán baráti volt a viszony, de milyen is lehetett volna 1963-ban, amikor a szocializmus úgy dübörgött az országban, mintha a Beatles és a

Rolling Stones adott volna közös koncertet az elképzelhető legnagyobb hangerővel.

A barátságos futballrandevű (nem jelentéktelen adat: 40 000 néző előtt játszották a Népstadionban) az akkoriban első ízben megrendezett Országos Sport Napok (OSN) megnyitójaként, kimondatlanul bár, de a közönségmágnes szerepét volt hivatott betölteni, hiszen valljuk be: bármilyen giganti-

Lev Jasin, a vendégek leghíresebb játékosa két hónappal később a világválogatott első számú kapusaként szerepelt a Wembleyben. Illusztris társaságban. Állnak, balról: Puskás, Pluskal, Jasin, Popluhar, Schnellinger, Soskics, Masopust, Eyzaguirre, Baxter. Elöl: Kopa, Law, Di Stefano, Eusébio, Gento.

kusak és lélegzetelállítóak voltak is a legkülönbözőbb tornászcsoporthoz tartozó csapatok mutatványai és gúli, ezért a látványért ennyien nem foglaltak volna helyet a szektorokban.

A Ferencváros–Dinamo Moszkva (nyomatékosan hangsúlyozzuk: barátságos...) mérkőzés a pályán a vendégek 3:2-es győzelmével végződött, ám az utójátéka összehasonlíthatatlanul visszhangosabb volt, mint amit a csapatok a pályán bemutatottak.

Nagyon komoly ügy lett belőle, s ez még akkor is furcsa és szokatlan, ha pontosan tudjuk, hogy a politika az élet legapróbb területét is uralta, hiszen a futball (1956 után) a sor legvégén kullogott az ország legfelsőbb vezetőinek érdeklődési rangsorában.

Kevésbé, sőt, egyáltalán nem tárgyalt előjátéka a Népstadionban törtéteknek a Fradi ugyanezen év júliusában, alig három héttel a botrányos találkozót megelőzően tett moszkvai látogatása. A szovjet fővárosban megmérkőzött egy alkalmi klubválogottal (Szovjetunió – klubok volt a neve).

Ez a szedett-vedettnek beharangozott alakulat valójában azonos volt az akkori szovjet válogottal, így kiváltképp nem lehetett könnyű helyzetben a magyar együttes, hiszen játékosai éppen egy megnyert bajnokság utáni pihenőjüket (legtöbbször a balatoni nyaralásukat) megszakítva, minden edzés, komolyabb felkészülés nélkül utaztak a szovjet fővárosba.

A meccs fontosságát, sajtóságos módon az ellenfél játékosainak és formájának feltérképezése adta, hiszen szeptember 22-én hivatalos, nemzetek közötti, barátságos válogatott találkozóra várták a Szovjetunió legjobbjai a magyar nemzeti 11-et. Ezért aztán Baróti Lajos szövetségi kapitány is kitazott a Fradival. Amit látott, az minden volt, csak nem megnyugtató. Moszkva válogatottja szinte lemosta a pályáról a Fradit (6:2), az a Guszarov például, aki történetünk egyik főszereplője, a 31. percben már a harmadik gólját lőtte Aczél László hálójába!

Az OSN megnyitójára ugyan nem Moszkva válogatottja, hanem a Dinamo Moszkva érkezett Budapestre (rejtélyes okból az első számú kijelöltet, a Szpartak Moszkvát a szovjetek lecserélték), de az invitálás voltaképpen nem volt más, mint az FTC meghívásának viszonzása. Nagyon sok csapatot vendégül láthattak volna a rendezők Európából, vagy a világ bármelyik tájáról, nem lehetett a vak véletlen műve, hogy végül a szovjet „Dózsára” esett a választás.

Nem bizonyult szerencsés ötletnek a mérkőzés, hiszen diplomáciai bonyodalom lett belőle!

Hogy a mindennapos történelemből (ha a politika úgy akarja) hogyan lehet igazi nagy bonyodal-

A Képes Sport szerkesztői az OSN emblémájával is illusztrálták a meccsbeszámolót

mat csinálni, annak remek példázata a később „Orosz-ügyként” elhíresült eset.

Sorról sorra haladva a találkozóról szóló Népsport-tudósításon, a futballtartalmú jelenetek leírásán túl ezeket olvashatjuk:

„Az első félidőben, a játék hevében sok volt a keménykedés, nagy derűtséget keltett a nézőtérén, amikor a szovjetek kapusa, Jasin, kapujából megszire kifutva fejvel mentett a csatárok elöl.”

(Egy teljes játékrész telt el tehát úgy, hogy a pályán nem történt semmi olyan, amit a tudósító – Németh Gyula – mint botrányosat feljegyzésre méltónak tartott volna, márpedig ahogyan rá visszaemlékezünk, ha ilyen történik, ő nem hallgatta volna el...)

A 65. percig (ekkor a Dinamo már 3:1-re vezetett, a második találatot Guszarov jegyezte) továbbra is minden csendes volt, majd:

„Sajnos a játékosok a nagy igyekezetben olykor durvaságokra ragadtatták magukat. A 65. percben Carjov

Lev Jasin az esztendő végén kiérdemelte a France Football aranylabdáját. Ő az egyetlen kapus, aki megkapta ezt a díjat.

1963

- Budapesten átadták az első gyalogos aluljárót az Astoriánál.
- Valentyna Tyereskova, az első női úrhajós a világúrbán járt.
- Elhunyt Benedek Tibor, színész, konferanszié (a színész Benedek Miklós édesapja, a vízilabdás Benedek Tibor nagypapja).
- Bemutatták Keleti Márton rendezésében, Páger Antal főszereplésével a Hattyúdal című filmet.
- A világhírű versenylo, Imperial megnyerte a 41. Magyar Derbyt.

Egy újabb fényképes bizonyíték Orosz remek fejjátékáról

Guszarov, az egyik kiállított

elbukatta Albertet, a középcsatár pedig rálépett a földön fekvő hátvédre. Egy perccel később eléggé el nem ítéhető jelenet játszódott le. A felezővonal közelében, a labdáért vívott harc közepette Orosz hátulról beletalpalt Guszarovba, s miközben a két játékos dulakodni kezdett, mások is odarohantak és lökdösődés kezdődött. A játékvezető nehezen tudta lecsillapítani a felzaklatott kedélyeket, s végül Oroszt és Guszarovot is kiállította."

A továbbiakban (az úgynevezett mérkőzésleíró részben) már csak lövésekről, cselekről, fejesekről és egy Albert-gólról olvashatunk. A tudósító a mérkőzés bírálatában később hosszan ecsetelte, hogy milyen nagy iramú, változatos, magas színvonalú futballt látott a Népstadion közönsége, majd így zárta sorait: „Nagyon sajnálatos, hogy ezen a nagy érdeklődéssel kísért mérkőzésen a játékosok többször is elragadtatták magukat, és nem viselkedtek sportszerűen. Ez nem volt méltó a két csapat talál-

kozójához, a szovjet–magyar-találkozók hagyományaihoz."

A játékosok teljesítményének egyenkénti értékelése során már egy kicsit keményebb hangot ütött meg: „Orosz mozgékony volt, gyakran szerelt, jól is indított, de sajnos egyike volt azoknak a játékosoknak, akik leginkább megfélekeztek magukról, és minősíthetetlen magatartása miatt teljesen indokoltan jutott a kiállítás sorsára."

A teljesség kedvéért, említsük meg, hogy a tudósítása alatt, már megjelent a hír: „Az MLSZ elnöksége közölte, hogy Orosz Pált durva, sportszerűtlen játékoka miatt a fegyelmi bizottság kedden délutánra összehívott ülésén vonja felelősségre."

Idézzük fel még egyszer, miért is?

„Orosz hátulról beletalpalt Guszarovba, majd a két játékos dulakodni kezdett..."

Talpalni természetesen nem szép, mentegetni sem akarunk senkit, újraírni a történelmet még kevésbe, de azt azért meg kell jegyeznünk: olyasmí, hogy az egyik futballista akció közben beletalpalt az ellenfél játékosába, majd a „peres felek" verekedni kezdenek a Ferencváros–Dinamo Moszkva-mérkőzés előtt is előfordult már néhányszor a világ labdarúgásában...

Orosznak ennél több „bűne" nincs, legalábbis a tudósító ilyesmiről nem tett említést, ehhez képest akár Albertet is kipécézhették volna, aki ugye, mint az újságban írva áll: „... rálépett a földön fekvő hátvédre."

Egy szóval sem állítjuk, hogy Albertnek is bűnhődnie kellett volna, éppen elég volt az, ahogy Orosz Pálon elverték a port a történetekért. A remek összeállításból, és legközelebb 1964. március 24-én az FTC–Dorog-mérkőzésen bukkant fel újra. Hét hónapig nem játszott egy talpalás miatt!

A szintén kiállított Guszarovnak ezzel szemben ott-hon nem esett bántódása, nem tiltották el, novemberben a szovjetek az ő góljával játszottak 1:1-et az olaszok ellen, és tagja volt az 1964-es Európa-bajnokság négyes döntőjén részt vevő szovjet válogatottnak.

Hihető, vagy sem: ez még közel sem minden.

Az FTC–Dinamo Moszkva-mérkőzés utáni napon a történet elkezdte a maga különútját járni.

Albert Flórián teljes békében, barátságban lövő gólt a szovjet csapat védője mellett

Hétköznapi meccsjelent, egy a sok száz közül...
A botránny még csak nem is körvonalazódik!

A sportnapilap azonnal közölt egy írást, „Sport-szerű magatartást” címmel. Utána minden orgánum feliratkozott az „ezt mélyen el kell ítélni” tábor listájára, de az, hogy az üggyel még a Politikai Bizottság is foglalkozzon, szinte példa nélküli.

Magyar részről az ítélet azonnal megszületett: nagy hiba volt a Ferencváros–Dinamo mérkőzés megrendezése.

Ha most valaki arra gondol, hogy mindezt egy Orosz Pál nevű magyar jobbösszekötő játék közben történt talpalása és az ellenfelével való pofozkodása váltotta ki, akkor óriásit téved.

Az MSZMP PB állásfoglalásában a talpalás elhanyagolható eleme volt a történéseknek.

Összehasonlíthatatlanul többet nyomtak a latba azok az ügynöki jelentések, amelyeket ma már ismerünk, és a szurkolói hangulatról számolnak be.

A mérkőzés alatti szurkolói megnyilvánulásokkal (magyarul a drukkerék megfigyelésével) megbízottak egyenesen szovjetellenes tömeghisztériáról számoltak be: „Jelen volt honfitárainkból vulkánként tört elő a lelkük mélyén régóta ott lapangó szovjetgyűlölet. Ezek ugrottak talpra, öklüket rázó, elkékült-elzöldült-ellilült arcú magyarok harsogták kórusban: »Csűrhe ruszvik!«; »Menjetek vissza Moszkvába!«; »Ki hívott ide benneteket?« Szívszorító, egyben ijesztő jelenet volt, aki átélte, élete végéig sem felejtí el.”

Erre az akkori magyar pártvezetésnek egyáltalán nem volt szüksége.

Még akkor sem, ha 1963-ban, az 1956-os forradalom utáni „leglazább” évet írtuk, amelyre többek között az első általános amnesztia is esett. Közel négyezren nyerték vissza a szabadságukat, az 1957–1958-ban elítélt „politikaiak” közül.

A magyar politika természetesen úgy tett (elvégre Fradi-szurkolókról volt szó), mintha a 4000 egytől egyig tagja lett volna annak a körülbelül 40 ezernek, aki a találkozón megjelent, és szovjetellenes hangulatot szított.

Persze, az ellenoldal sem volt tétlen.

A Vecsernjaja Moszkva című újság 1994. július 6-i számában Sz. Zemljakov tárja fel a budapesti mérkőzés hátterét és utóéletét.

Azt írja, hogy a szovjet nagykövetség külön tájékoztatást készített a mérkőzés lefolyásáról és körül-

ményeiről az SZKP Központi Bizottsága Szocialista Országok Együttműködési Főosztályát vezető Jurij Andropov számára.

A követség budapesti épületéből jelentették Moszkvának többek között, hogy egy általános sportesemény a politikai szenvedélyek felizzásához vezetett.

De az is jellemző, ahogyan a nagykövetségi beszámoló az akkori Fradit jellemezte:

„Az ország felszabadulásáig az FTC-nek félfasiszta típusú sportegyesület jellege volt, ez meghatározta szurkolóinak összetételét. Jelenleg e csapat szurkolóinak többségét a kispolgárság maradványainak képviselői – maszek boltosok, kisiparosok stb. – az egykori kizsákmányoló osztály megmaradt tagjai, sőt, még deklasszálódott elemek is alkotják.”

A beszámoló végkövetkeztetésként a Budapestre akkreditáltak azt tanácsolták a legfelsőbb szovjet vezetésnek, hogy a szeptemberben Moszkvába látogató magyar válogatottat megkülönböztetett barátsággal és figyelemmel fogadják.

A moszkvai lap a továbbiakban eredeti és titkos dokumentumokkal igazolta, hogy a szabadságát 1963-ban Szocsiban töltő Apró Antal, a minisztertanács elnökhelyettese többször is tárgyalt az ügyről Vlagyimir Krjucskovval, az SZKB KB akkori alosztályvezetőjével (Andropov és Krjucskov 1956-ban együtt dolgoztak a budapesti nagykövetségen), és védelmébe vette a magyar labdarúgókat.

Ráadásul azt kérte: vizsgálják ki a szovjet játékosok viselkedését is, sőt, ahogyan azt a magyarok tették, szabjanak ők is ki büntetéseket.

Erre Apró szerint azért lett volna szükség, mert a szégyenteljes meccs (a jelzővel nyilván a lelátói hangulatra és nem a pályán történetekre célzott) gyengítette a szovjet–magyar barátságot. Hozzátette: ő az utóbbi években először találkozott a szovjetellenesség ilyen erős kitörésével.

Az ügy végül (hogy teljes legyen a kör) „titkos” jelzéssel az SZKB KB elé került, utána a KB ideológiai osztálya is foglalkozott vele.

Dióhéjban ez volt egy futballmérkőzésen történt talpalás és egy kis dulakodás politikai krimibe illő története.

Megvolt a bűnbak (Orosz Pál), s az élet itthon és a Szovjetunióban is mehetett tovább.

Olyat viszont már nem a politikával agyonnyomorított, csak az úgynevezett csupa nagybetűs élet tud produkálni, hogy Orosz Pál 2014. május 12-én, Gennagyij Guszarov pedig 2014. június 2-án hunyt el.

Három héten belül hagytak itt bennünket a „főbűnösök”, akik amúgy az ominózus mérkőzés utáni banketten már a legnagyobb barátságban poharazgattak egymással...

Minden ilyen testvéri légkörben kezdődött. Dálnoki Jenő és a Dinamo Moszkva csapatkapitánya üdvözlik egymást a kezdés előtt.